

foto Aad Meijer

Doodgaan hoort bij het leven maar is zelden gemakkelijk. Hóe moeilijk het wordt kan van kleine dingen afhangen. Het meest ideale scenario is uiteraard om in het bijzijn van dierbaren in de eigen vertrouwde omgeving te kunnen sterven. Maar wat als dat niet mogelijk is? Dan is het hospice veelal een perfect alternatief. Een verhaal over afscheid, koffie en bitterballen, met af en toe een lach.

Bitterballen bij de dood

door Wiljan Broeders

Was het aantal pakweg tien jaar geleden nog op één hand te tellen, vandaag de dag telt ons land ruim 250 hospicevoorzieningen. „En in de toekomst zullen dat er vermoedelijk alleen nog maar meer worden. De verzorging, steeds kleinere gezinnen en complexe(re) zorg zijn voor de hand liggende redenen.” Aan het woord is Sylvia van der Noll. Zij is de manager van Hospice Breda en nodigde In Balans uit eens een kijkje te komen nemen. Benieuwd naar wat zich daar achter die deuren afspeelt, grepen we de uitnodiging met beide handen aan. Het werd een bijzondere dag waarop heel wat vooroordelen één voor één geslecht werden. Kij, donker en sterviel, een en al kommer en kwel en dat ver weggestopt van de bewoonde wereld? Niets van dat alles!

VERPLAATSTE THUISSITUATIE

Hospice Breda is gelegen in een boorjke omgeving en maakt welhaast onopvallend onderdeel uit van een gezellige woonwijk. De buitenkant van het pand ziet er al schitterend uit en eenmaal binnen voelt het welhaast als dat spreekwoordelijk warme bad, of op zijn minst huiselijk en vertrouwd. „Dat is ook exact waar wij naar streven. Het creëren van een verplaatste thuissituatie. De overgang van ziekenhuis naar een hospice is namelijk al groot genoeg.”

De bewoners van Hospice Breda - maximaal zes in getal - hebben een levensverwachting van drie maanden of minder. De medische zorg wordt er gecördineerd door de eigen huisarts. „Dat is zichtbaar onderscheidend en brengt bovendien een duidelijke meerwaarde met zich mee”, vervolgt Sylvia van der Noll. „Een team van enthuisassiste verpleeg-

kundigen en vrijwilligers staat verder garant voor de 24-uurs zorg. Iedere keer weer opnieuw verbaas ik me erover hoe zij in zo korte tijd de bewoners weten te doorgronden en daardoor garant kunnen staan voor een optimale verpleging en verzorging.”

‘We zijn net één groot huishouden’

KOPJE KOFFIE

„Het is vooral de kleinschaligheid die mij hier zo enorm aanspreekt”, aldus verpleegkundige Toos Frieters. „Ik hoef niet iedere keer op de klok te kijken. De bewoner staat centraal en daar is net zoveel tijd en aandacht voor als hij/zij wenst. Daarnaast ligt de terminale zorg me na aan het hart. Ik vind het nog steeds bijzonder om in die laatste fase van iemands leven van betekenis te mogen - en kunnen - zijn.” Een instemmend geknik van Melanie Broers doet vermoeden dat zij er exact zo over denkt. „Alweer zes jaar ben ik hier vrijwilligster en ik voel me er als een vis in het water. Dat kopje koffie, het washandje om het voorhoofd wat te deppen, een luisterend oor... vaak vinden de bewoners het alleen al fijn dat je er simpelweg bent. We zijn net één groot huishouden.”

KROKETTEN EN BITTERBALLEN

„Daarnaast voel ik me soms welhaast medewerkster van een snackbar hoor. Want hoe ziek de bewoners hier ook zijn, kroketten en bitterballen blijven mate-

loos populair. En die gaan we ze dan ook zeker niet ontfegen. Dus verschillende keren op een dag gaat de frituurpan aan,” vertelt ze lachend.

„Daarmee legt Melanie overigens wel meteen het grootste misverstand dat er heerst over een hospice bloot”, neemt Toos het stokje weer over. „Dat hier nimmer gelachen wordt. Niets is minder waar. Onze bewoners schateren het soms uit en dat geldt misschien nog wel in sterkere mate voor de familie. Het is net of zij het zich weer toestaan. Thuis hadden ze natuurlijk de zorg over hun partner of ouder. Dat nemen wij ze uit handen. Zij hoeven er enkel nog te zijn en kinderen kunnen zo weer even kind zijn.”

Overmijdelijk is echter het afscheid. „Je weet dat het komt en dat valt niet altijd mee”, besluit Melanie. „Toch leer je daarmee om te gaan, het te kanaliseren. Maar het voorrecht dat je samen met die persoon dat laatste stukje mee mocht wandelen, geeft me iedere keer weer opnieuw zoveel voldoening dat ik van plan ben hier nog lang mee door te gaan!”

„Je weet dat dit het eindstation is. En dat is zwaar. Toch kom ik hier veel meer tot rust - en aan mezelf toe - dan in het ziekenhuis. Het draait nu om mij. Echt ongelofelijk hoeveel tijd ze voor me hebben. Dat vindt zijn weerslag op tal van dingen. Toen ik begin februari kwam, at ik niets. Ik kreeg het gewoon niet weg. Inmiddels eet ik iedere middag twee tosti's. Nee, naar buiten gaan doe ik niet meer. Maar ik heb een mooie kamer, zie programma's op tv die lange tijd volstrekt onbekend voor me waren en heb voldoende aanspraak. Lachen en huiltwisselen elkaar in rap tempo af. Volgens de vrijwilligsters ben ik nogal ad rem. Dan hebben we soms echt lol. Maar ja, natuurlijk besef ik me ook wel dat er niet heel veel meer voor mij in het vat zit...”